List 6. **NOVICE** Tečaj XXX.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 7. februarija 1872.

Obseg: Kje prav za prav je korenina, da mnogo posestev pride na kant? — Gospodarska novica. — Kdor ni nesreče ognja zavarovan, vsak dan je v nevarnosti. — Ali naj bi bil učitelj tudi za naprej orglavec in cerkovnik ali ne? (Konec.) — Na Koprivniku. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kje prav za prav je korenina,

da mnogo posestev pride na kant?

Sestavek 4. lista letošnjih „Novic“ govori o tem, zakaj da pri nas pride mnogo posestev na kant, namreč, da krivi tega so preveliki davki in posestvu neprimerne dote. Ta dva vzroka, pravi pisatelj, sta korenina, da toliko posestev pride na kant.

Jaz pa vem še nekaj druzega, kar ni omenil pisatelj in kar po mojih mislih je glavni vzrok.

Dokler kmetovalec ne bode dajal zemlji, česar potrebuje, da more rastlina živeti in vspešno rasti, — dokler se umno ne bode poprijel živinoreje, — dokler ne bode pametno oskrboval gnojišč, ne gnojil travnikov, gozde pa sekaval neusmiljeno, ga bodo tlačili davki še huje in naposled pokopali.

V drugih deželah, kjer tudi so veliki davki, dote in iste vojaške postave, so tudi na vse načine ugibali, kaj je krivo, da si kmet, vkljub svoji pridnosti, ne more pomagati na bolje.

Tudi tam je bilo ravno tako, kakor je pri nas; le mala peščica je bila, ki je pametno gospodarila. Ta mala peščica so bili nekteri veliki posestniki, nekteri duhovniki in tù tam kakošen učitelj. Ti so napravili umna gnojišča, nakupili so plemenite živine in delali na polji tako, da je bilo očividno, da so več in boljšega sadú pridelali. Sklicali so ob nedeljah in praznikih proste posestnike k sebi, jih spodbujali, jim razkazovali to in uno, in kmalu je videl prosti mož, kako se dá kaj doseči. Spoznal je veliko potrebo gnojišč, znal je ceniti gnojnico in segel je kmalu v žep, si dal napraviti, kar je bilo potrebno, in stroški so mu bili dvakrat povrnjeni. Pozneji so se ustanovila posojilna društva; naročili so se na podučne kmetijske časnike in knjige, z eno besedo vnela se je živa želja po napredovalnem gospodarstvu. In zdaj na mestu, kjer je popred zemlja pusta bila, pridelujejo lepo žito; v hlevu imajo lepo živino; posestva niso zadolžena, kajti društva posojujejo denar takim kmetom, ki so v stiski, da ne pridejo skopuhom v roke. Dela je bilo se vé da ogromno, predno so napravili umna gnojišča ter so mogli gnojnico — zlate rudnike kmetu — porabiti; napeljevali so na suhe travnike vodo, premočvirne devali so na suho; zložili so si zemljišča, posekali grme po travnikih, zboljšali pota, poprijeli so se sadjereje in živinoreje, lanoreje itd.

Kako je pri nas? Pojdimo po deželi in na prste lahko seštejemo umetna gnojišča; gnojnica se v potoke napeljuje, gnoj dež izpira in kokoši ga razprskavajo; po poti na polje se ga mnogo zgubí, na njivi se dosti ne podorje. Kako bo potem mogel kmet zadostiti velikim potrebam, ker mu zemlja polovico manj daje, kakor bi mu imela in môgla dajati?

Z živinorejo ni nič boljše. Temni hlevi, brlogom podobni, natlačeni so z živino, da se druga drugi vmikati ne more; goveja živina se ne krmi umno, sploh v tej reči mora vse drugače biti; mleko, kje ga hranite? Ono ljubi snažnost, a pri nas se v zakajenih, v umazanih posodah hrani.

Nehoté mi tukaj na misel pride predlanski „loški dopisnik“, kteremu sem obljubil, ga nikoli iz spomina spustiti, ker je rekel, da mora živina v hlevu biti, da gnoj dela, in žalibog! ravno v onem kraji živina po gmajni strada, domá pa vse pod zlo gré.

Naštel bi lahko še sto drugih pogreškov pri kmetiji, kteri očitno kažejo krivde o stiski!

Ali se more temu v okom priti?

Ako bi se o umnem kmetijstvu v izgled drugim na čelo postavili gospodje fajmoštri, učitelji in drugi bolj izobraženi posestniki, kmalu se bode tudi pri nas na bolje obrnilo.

Vi kmetje, ki znate brati, kmetijske bukve in časnike v roke! Zvečer, mesto da čas nepotrebno tratite, naj vzame eden knjigo v roke in bere o kmetijstvu, živinoreji, sadjereji itd. Saj imate „Novice“ in knjige. Ako je eden ne more kupiti, naj dasta dva, in tako se boste zdramili vsi. Povem Vam iz skušnje, ako koj v jeseni spreobrnete stare navade, da zemlja dá, kar od nje zahtevate, ne bode treba živeža drago kupovati, odrajtovali boste lože davke in preskrbeli svoje otroke.

Niso ne samo davki vsega krivi; kajti brez sená ni živine, brez živine ni gnojá in brez gnojá ni žetve, pravi prigovor, ki je po vsem resničen.

Tudi jaz sem pripravljen pomagati po svoji moči tem bolj, ker se ne učim kmetijstva samo po besedi, ampak tudi dejansko; zato mi ne more nobeden reči, da ne govorim iz skušnje.

Iz Mödlinga poleg Dunaja. Fr. Padar,
slušatelj više kmet. učilnice.

Gospodarska novica.

V podporo mnogim razdelkom kmetijstva cesarstva našega je c. k. ministerstvo poljedelstva postavilo za letošnje leto v proračun 2 milijona in 823.000 gold., po takem za 618.950 gold. več kakor preteklo leto.

Kdor ni nesreče ognja zavarovan,

vsak dan je v nevarnosti beraške palice.

Izmed vseh nesreč, ktere morejo človeka zadeti in na beraško palico spraviti, gotovo je ena največih ogenj, ki v malo trenutkih pokončá vse človeško imetje, posamesne hiše, cele vasí in mesta, ktere je poprej stavilo sto in sto pridnih delalcev z žuljavimi rokami. Bogatin, ki je včeraj imel v obilnosti še vsakteregá blaga, mora danes prositi milodarov. Koga ne prestraši to! In vendar naši ljudje na vse to premalo porajtajo; čeravno je od leta do leta več pogorišč, vendar je še zmirom veče število tacih gospodarjev, ki niso pri nobeni družbi zavarovani, kakor tistih, ki so zavarovani.

To nam spričujejo žalostne skušnje pri vsakem pogorišču.

Nekteri pravijo: ogenj, to je res strašna reč; al bo že Bog in sv. Florijan varoval, da ne bom pogorel. Spet drugi pravijo: zavarovati bi se bilo res dobro, al za božjo voljo, kako se bom zavaroval, vsaj imam deset in dvajset lukenj zamašiti, davkarji pa tudi nikoli niso siti itd.

Res je dandanes za ubogega kmeta zeló težavno pri tolikošnih davkih in slabih letinah na kakošno dobrohotno napravo misliti, ker slehernemu primanjkuje denarja.

Al če pomislimo na strašno nesrečo, ki jo ogenj napravi, moramo vendar reči, da noben denar, ki si ga more človek prihraniti, ni na tako dober kapital naložen kakor ravno ta, če se ž njim obvaruje velike nesreče. To pripozná vsakdo, kdor je enkrat pogorel. Toraj je moj nasvèt ta-le:

A. Da bi se za našo deželo ustanovilo posebno zavarovalno društvo zoper škodo ognja in druzih nesreč, po taki osnovi kakor je graška zavarovalnica.

B. Da bi se postava naredila, da bi moral vsak posestnik svoje poslopje pri dotičnem društvu zavarovati, ker po takem načinu bi ves denar ostajal v naši domači deželi, domá; pogorelci bi pa lahko bolj hitro s splačanim denarjem si lepše in boljše poslopje postavili, pa tudi plačilo bi bilo tako majhno, da na Kranjskem bi morebiti od vsacih zavarovanih 100 gold. plačilo komaj zneslo do 10 soldov na leto. Toraj rodoljubi prevdarite nasvet, ki ga je spisal kmet.

M. Ilovar.

Dostavek vredništva. Če tudi so „Novice“ v preteklih 29 letih že na kupe papirja popisale s prigovarjanjem, naj bi vsak hišni gospodar se zavaroval nesreče ognja, vendar niso dosegle še svojega namena iz vzrokov, ki ste jih Vi, Ilovar, resnično našteli v tem članku. In če ste tudi Vi zopet prazno slamo mlatili s prigovarjanjem svojim, vendar bo morebiti iz te slame vsaj kako zrno padlo na rodovitna tla. Zato nismo Vašega spisa na stran djali. Kar pa se tiče zavarovalnih družeb, jih imamo že veliko, ki so cenejše kakor je graška, ktera je najdraža zato, ker je njena režija, to je, česar potrebuje za svoje uradnike itd., najdraža. Res je pa, da takrat bi domača zavarovalnica najcenejša bila, ako bi môgli postavo si narediti, da vsak se mora zavarovati. Za tako postavo je kmetijska naša družba že pod Bachovo vlado prosila, al ni se jej dovolila. Poskusiti bode še enkrat; al dokler dežele ne pridejo do tiste samostojnosti (avtonomije), za ktero se mi federalisti poganjamo, ni upanja, tega doseči, ker dunajski gospodje nam zdaj dovolijo samo to, kar oni po svoji modrosti za dobro poznajo. Gotovo smo si, da minister Giskra ne bi bil take naprave nikdar dovolil; sam za-se je pa dobro skrbel ter je bil pri mnozih narodno-gospodarskih napravah tako srečen, da je v malo letih silno obogatel.

Šolske stvarí.

Ali naj bi bil učitelj tudi za naprej orglavec in cerkovnik, ali ne?

(Konec)

Naj še o orglah dodam par vrstíc. *)

Zastran orgel z okrajšano spodnjo osminko (oktav, kjer manjka velikih piščal in dotičnih tast „gis, fis, dis, cis“ ali kar je vse eno: „as, ges, es in des“ v manualu in pedalu) piše Seidel v svoji knjigi od orgel („die Orgel und ihr Bau“) to le: Pač ni treba dosti pojasnila, da so taka dela malopridna, nič vredna, skaze („höcht elende und sogar nichts würdige Pfuschereien“), ki bi ne imele se dandanašnje v cerkvah več trpeti; ker prvič, potrebujemo na orglah enega tona tako dobro ko drugega; drugič se večidel glasbenih skladeb ne dá na taki skazi, še po večem ne, izpeljavati, ali se pa izpeljavajo z veliko težo in zadnjič vendar le nezdatno in pomanjkljivo. To vé in trdi vsak orglavec, ako le ni preveč zaljubljen v staro napako.

Ravno take važnosti je prostor, kjer stojé **) pevci in pevke. Nastop vseh glasbenih močí mora biti tako vredjen, da vsi lahko voditelja ali orglavca gledajo v obraz in vidijo vsaki migljej njegov.

Kedar tedaj napravlja se kor ali postavljajo se orgle, gleda naj se, da se dobi ugoden prostor za pevce, pevke itd. Ako bi utegnil kdo ugovarjati, da so to le malenkosti, naj pomisli, da male reči so tudi užigalnik, kresalo, goba; vendar brez tega ne napravimo ognja. Ko je bila vojaška maša v farni cerkvi Kranjski, ni hotel kapelnik svojih godcev postaviti na kor, rekši, da ne smejo nikdar stati v ravni vrsti; ker pa tu drugače ne bi bilo mogoče, postavil jih je rajši pod zvonik za orgle in v drugo spodaj v cerkev. — Kako važen je nastop glasbenih moči, pokazal je tudi predsednik društva sv. Cecilije na Nemškem. Prišedši k neki slovesnosti v cerkev vidi na koru, da pevci, pevke in godci niso bili razstavljeni, kakor je treba; šel je naravnost iz cerkve rekoč: „videl sem, slišati mi ni treba“.

Potrebno je, da je na koru vse v pravem redu, ako se zahteva količkaj dobro petje in glasba; vsaj tudi je mnogo ležeče pri kmetu in rokodelcu na dobrem in ročnem orodji. Ako manjka enega ali drugega, izpeljava ne more biti dobra. Primerja se lahko voditelj petja in glasbe s slikarjem. Slikar vzame na svojo desko (paleto) različne barve, jih primerja, sestavlja in meša po svoji umnosti in tako vstvari s pomočjo šetavk (pinsel) svoje delo (podobo). Tudi voditelj glasbe potrebuje različnih glasbenih barv, da jih sestavlja v lepo, veličastno in čutapolno soglasje. Ako jih nima ali mu jih mešajo drugi nezmožni — delo ne more biti nikdar dobro. Pri takih okoliščinah nastopili naj bi se veljavni možje na stran orglavca, da se krepko izpelje delo v čast božjo.

Ljudje, ki prihajajo v cerkev, so različni; enemu

---

*) V zadnjem stavku sem omenil Gallus-a; naj danes dodam še to: Gallus Jakob, prav po rodovini Händel (najbrže pa Petelin) rojen na Kranjskem okoli leta 1550. in tedaj tudi znan pod imenom „Carniolius“, bil je kapelnik škofa Olomuškega, potem cesarski kapelnik. Kot glasbeni skladatelj bil je kós najboljšim tadanjim rimskim umetnikom. Najimenitniša njegova skladba je: „Ecce quomodo moritur justus“, dasiravno je število njegovih skladeb zeló veliko. Umrl je 3. julija 1591 v Pragi slavljen od mnogih pesnikov.

**) Žalibog, da pojejo sem in tje sedé, kar nikakor ni dobro. Pis.

in veči veljavo imeli; mladenči pa si bodo po takem v čast šteli hvalo Božjo prepevati, in to po pravici.“ —

2. Odrašene mladenče na poti poštenja in pobožnosti ohraniti, zgubljene pa na pravo pot spet pripeljati, k temu nedeljska šola, tako osnovana, kakor jo je ranjki gosp. Janez Brence na Bristrici v Bohinji imel, po skušnji prav veliko pripomore. Da so mladenči — sami zase — o posebni uri svojo šolo imeli, se že samo umé. V to šolo so hodili odrašeni mladenči do 30. leta in nekteri še stareji — nobeden pa ne spod 16. leta; ker ranjki je dobro prevdaril in vedil, da bi odrašeni mladenči med otróci ne marali biti; zato je mlajšim raji med tednom kak dan za ponavljavni nauk posebej odločil. S samo pohlevnostjo in ljubeznijo je odrašene mladenče privabil in pridobil, da jih je bila polna šola; kolikor bolj so njegov blag namen spoznavali, toliko raji so hodili. Tisto uro je vselej dobro razdelil, tako da je bilo bolj mikavno, djansko in na mnoge strani koristno. Keršanskega nauka jim tisti čas ni veliko naravnost razkladal, temuč jim je bolj iz „Zgodnje Danice,“ iz „Novic“ in iz kakih drugih bukev kako podučno prigodbo, potem od poljedelstva in sadjereje, pa napeljevanje k pobožnemu življenju in lepemu zaderžanju bral, razjasnoval, priporočal. V sklep so pa po navadi kako pobožno ali drugo pošteno pesem skupaj zapeli. Ko jih je bil že prav pridobil, jim je pa posebne postave ali vodila osnoval, po kterih so se morali ravnati, tako da je bila ta šola prava družba poštenih mladenčev. Pijančevanje, ponočevanje, klafanje in klafarsko petje in drugo razujzdano, pregrešno razveseljevanje je bilo naravnost terdo prepovedano vsakemu, kdor je hotel v tej šoli ali družbi biti. Ako se kdo po tem ni ravnal, je bil posvarjen; če pa to ni pomagalo, je bil iz šole in družbe izključen; pa to je bilo prav redko. Mladenči so čedalje bol sami spoznali, koliko lepše in boljše je pošteno, keršansko življenje; zato se je lepi sad te šole po vsi fari očitno kazal. Kamor si šel, si slišal mladenče prepevati le poštene pesmi, kakoršnih so se v šoli naučili. Ranjki jih je pa o prilikah tudi v svojo drevesnico ali kam drugam rad seboj vzel, da so se prijazno z njim pogovarjali, peli in pošteno veselili. Kako lepo je bilo viditi mladenče kot dobre ovce združene s svojim duhovnim pastirjem! Odločeno jim je tudi bilo, da so vsaj štirikrat na leto šli k spovedi; pa šli so nekteri radi še večkrat. Da se je pa to ložeje in gotovše doseglo, jim je vselej nektere tedne v to odmenil in priporočil, naj v tem času vsak pride, kteri dan se ložeje pripravi. Koliko zaupanje in ljubezen so ondotni mladenči in možje do ranjkega imeli še potem, ko je iz Bohinja šel, se razvidi tudi iz pridjanih pisem, ki jih je enemu svojih nekdanjih nedeljskih učencev pisal.

Iz pisem ranjkega gosp. **Janeza Brence-ta**
do njegovega nekdanjega pridnega nedeljskega učenca Čučekovega Gašperja na Bistrici v Bohinju.

Kot kaplan mu je l. 1850 iz Planine med drugim pisal: „Tvoje pismo sem prejel. Veselí me, da se name še spomniš; veselí me, da je šola v tako lepem redu, in da se otročiči tako lepo in dobro vedejo. Gašper! Bog živi tebe in vso mladino! Spomni se posebno zdaj v svoji novi, lepi in imenitni službi na besede, ktere ti je pri lanski poskušnji mala deklica pušeljček podelivši rekla: „Vi ste nam že poprej veliko dobrega storili; zanaprej pa še toliko bolj vse dobro od Vas pričakujemo.“ Veselí me, da si za srenjskega predstojnika izvoljen, in upam, da boš kakor vselej tudi zdaj svoje dolžnosti natanko in zvesto spolnoval — sam sebi in celi srenji v prid. Če pridejo britkosti in težave, brez kterih gotovo ne bo; takrat, prijatel! k Bogu zdihuj: Bog, kteri si mi ta stan naložil, mi naložil, da bi tvojo čast in srečo tvojih otrók povišal; glej, jaz ne vem kaj začeti, ne morem storiti, kar je prav. Gospod! ti me vôdi, ti mi pomagaj. Ti, o Bog! stori in spêlji, kar jaz speljati ne morem.“ Če boš svoje delo in opravilo tako zaupljivo Bogu zročeval, bodi prepričan, da ti bo Bog gotovo, gotovo vselej pomagal. — Bog živi tudi tvojo ženo Mino. Spoštujta in vbogajta mater; posebno pa si prizadevajta, da bota ranjcega očeta posnemala, kterega se še vedno spominjam. Pojdita večkrat na njih grob, povejta jim, kako se vama godí, in prosita jih, da bi vama zadobili Božjo pomoč. Spomnita se, da bota — čez dolgo ali kratko — tudi vidva mógla svét zapustiti. — Prosim, predragi Bohinjci! molite še zame, da bi me Bog tudi tukaj podpiral, kakor me je pri vas. — Pozdravi mi vse fante, posebno moje pridne nekdanje šolarje. Pozdravi mi tudi svojo mater, Janeza — — Mihovega Jožefa — — in vse druge, kteri še po meni poprašujejo. Pozdravi mi tudi učitelja. Vsakemu zmed vas tukaj pošljem podobico naše Matere Božje. Ne jenjajte moliti za — svojega prijatla — Janeza Brence-ta.

Leta 1861 mu je kot Unški fajmošter nekoliko o svoji fari pisal: „Na Unci je 87 hiš, 10 minut od tod so Slivce, kjer je 12 hiš, in četert ure od Unca je Ivanje selo s cerkvico sv. Hieronima, kjer je 37 hiš. To je vsa moja fara. Prav lahko vse opravljam. Železnico imam prav blizo, gre skozi Unške in Ivanske pašnike; 20 minut imam na Rakek, kjer je vélika postaja. Ljudje so sploh obožali. Nekdaj so po cestah vozarili, dosti zaslužili, zemlje ne pridno obdelovali, šparati ne znali: zdaj je pa joj, ker železnica vse vzame. Tako je le, ni vsak dan za vse kramarje somenj.

Leta 1866 mu je iz Unca med drugim pisal: Tvoje pismo sem prejel in večkrat z veseljem prebral. Da se je dobra, poštena Marjana še v zadnjih urah svojega življenja na-me spomnila, me zlo veselí; — upam, da me tudi pri Bogu ne bo pozabila, me podpirala s svojo priprošnjo, da osrečim sebe in meni zročeno čedo! Bog ji daj večni mir in pokoj! — Ker sem vedno nekaj bolehen, sem bil šel pretekli teden v Terst k svojemu bratu, da sem se malo zvedril. — Vis čast. gosp. dekan Kovačič so bili tudi že pri meni; na Bohinjce se z veseljem spominjajo. — Pozdravljam tebe, tvojo družino, in vse poštene Bistriške farmane, in se vsim v molitev zročujem — Tvoj — zvesti stari prijatel Jan. Brence.

(Konec nasl.)

Iz katoliško-politiške družbe.

Društvo je imelo 28. vedrilni večer. Zbrala se je bila polna soba udov in njih družín. Potem ko je gosp. predsedník dr. Sterbenec povedal nektere prav mične in podučljive čertice iz življenja sv. Frančiška Salezija, se je pričela tombola, pri kteri so imeli mali z odrašenimi vred dosti smeha in veselja, družba pa je z obilnimi razdanimi srečkami v svojih potrebah precej zaželene pomoči dobila.

Pri mesečnem shodu preteklo nedeljo, 4. sveč., pa so se prav tehtne tvarine obravnavale.

Naznanil je gosp. predsednik, da pretekli mesec se je društvo pomnožilo za 7 udov ter jih je zdaj 134. — Povedal je, da vojno ministerstvo je prijazno odgovorilo na prošnjo katoliško-političnega društva zastran vojaštva mladega duhovstva, da pa odgovor je prav za prav le „komentar“ (obširniši pojasnjenje) vojaške postave.

Nato dr. Čebašek omeni g. Dimicovega napada na škofijske semeniša v konšt. društvu. Gg. bogoslovci, pravi, so ga v Danici tako čversto zavernili, da je komaj treba o tem kaj več govoriti; kajti naglo je gosp. Dimic svoj Sedan našel. — Govoril je nadalje prav čversto o napravi škofijskih semeniš, dokazal, kako potrebno je

*

da se poklic k tako imenitnemu stanu v njih poskuša, vterdi, ter da se nravno in vednostno v miru pripravijo za svoj prihodnji stan. Obravnavši osnovo bogoslovskih naukov po napisu na semenišu: „Virtuti et Musis“ in zgodovino semeniš je pojasnil še nepristojnost Dimicovih terditev. Namesto posebne resolucije je družbini odsek prevzél, kaj se ima nadalje storiti.

Dr. Vončina hoče društvu naznaniti naj novejše prijatle duhovstva, ter je spregovoril besedo o poviševanji duhovske plače po nasvetu vstavovernega liberalizma. Ne more se prečuditi, da časniki, ki še pred malo časom niso mogli dosti okajfati duhovstva z naj geršimi, naj ostudnišimi psovkami, so jeli kar nepreviđoma božati fajmoštre, zlasti pa uboge kaplane! Tisti liberalizem, ki je pred nekoliko dnevi kaj željno klical v svojih vstavovernih molédbah: O sveti Luc, pomagaj nam! o blagi Lucov paragraf, pridi k nam! pa že danes kaj milo in ginljivo pôje: O vlada, pomanjkanja in glada, reši kaplane!

Od kod tako spreobernjenje? Zdí se govorniku to sumljivo, nekaki „Mittel zum Zwecke“... „Hilf, was helfen kann!“ Ne verjame, da bi jih bila beseda z vis. prestola 29. dec. k temu omečila, kajti cesarski reskript od 12. sept. 1871 bo vedil pripovedovati, koliko se uklanja vstavoverski liberalizem besedi s prestola. Ker je kapital isto z liberalizmom, bi se mu to liberalno usmiljenje do duhovnov tudi še potlej sumljivo zdelo, ako bi gospodje svetovalci sami djansko s kakim vstanovljenim zakladom svojo ljubezen pokazali; in to po latinskem pregovoru: „Timeo Dana et dona ferentes..“ — Liberalizem pa je sam jasno pokazal, za kterim germom zajic leží. Cerkvena zaloga — „religionsfond“ naj pomaga fajmoštrom in kaplanom, pravijo. Hvala za nasvet, ki je pa prav dober kup, in kterega ni bilo treba še le dajati! Če pa nam že kažete na verski zaklad, bi ko skoz in skoz vstavoverni možje vender ne smeli prezreti 15. člena vstavne postave od 21. dec. 1867, kteri dosti določno pravi: Vsaka postavno priznana cerkev vravnava in opravlja svoje znotranje reči samostalno in ostaja v posesti in vživanji svojih zavodov, vstanov in zalog? Kako da niste nasvetovali: „Deržava naj dá iz rók cerkvene zaloge, zlasti versko zaklado, ki je še zmiraj v rokah deržavne oblasti?“ Potlej bo že Cerkev poskerbela za svoje duhovstvo. Sej menda vender veste, od kod je verska zaloga? Ko bi „religionsfond“ sam mogel govoriti, bi vam pač naravnost povedal: „V krivici me je spočela moja mačeha, ki ji je imé „jožefenizem.“ Pred ravno 90 leti je namreč cesar Jožef mnogo samostanov zaterl ter ukazal premoženje poprodati in iz spečanega denara napraviti „versko zaklado.“ Že po javnem pravu ni imel cesar Jožef pravice zatirati samovoljno cerkvenih napráv; in pa po kteri pravici se je dalje samostansko premoženje, ki je bilo vender le cerkveno, Cerkvi odtergalo in deržavi izročilo, če tudi v verske ali cerkvene namene?.. To krivico je spoznal naš svitli cesar in je v 31. čl. pogodbe s papežem pred vsim svetom izrekel: „Premoženje verske zaloge pripada po svojem začetku Cerkvi v posest.“

Toda liberalizem, ne da bi po svoji sicer nedotikljivi vstavi svoj vpliv na to obračal, da se po 15. čl. vstave cerkvi izročí njena zaklada, temuč jožefinski liberalizem mu je še le prav mikaven izgled, da naj se še to na boben dene, kar Cerkev ima ter se tako „religionsfond“ pomnoží! Tega liberalizma ni sram, da je realno posestvo s slabim gospodarstvom že dosti poškodoval, ga veči del spremenil v papir: rad bi pripravil Cerkev še ob zadnjo njivo, od koder dohaja živež tistim, ki se liberalizem hinavsko vsiluje jih nasititi. Res, da so mnoge zemljiša po liberalnem gospodarstvu že vse preveč obložene z bremeni; vendar pa so bolj gotov imetek, kakor papir.

Sicer duhovstvo zamore liberalcem, ki se v to reč vtikajo, naravnost reči: Kdo te kaj praša?... Duhovstvo dobro vé, da to, kar se mu plačuje, ne prihaja iz deržavnega, ampak iz cerkvenega premoženja. Duhovni toraj ne bojo pozabili, da so in ostanejo služabniki sv. Cerkve, če se jim tudi plača zvikša, bodi si od koder koli, kar bi bilo popolnoma pravično. In ako bi tudi iz kake deržavne zaklade kaj dobili, bilo bi po pravici, ker opravljajo marsiktere opravila, za ktere bi morala vlada vradnike imeti in jih plačevati, ako bi ne bilo duhovnov.

Kaj pa čem o daljnem liberalnem nasvetu reči: da naj se višemu duhovstvu (ki imajo čez 1600 gl. letnih dohodkov) nov davek naloží, ter se z njim pomaga nižemu duhovstvu? Ne vém, ali se s tim odlikuje bolj zvijačnost ali hudobija novošegnega liberalstva? Prašal bi, ali hodite v šolo k rudečkarskim internacijonalcem, ali ti k vam? Ali se bodete zdramili še le takrat, ko pride komunizem terkat na vaše vrata, in vas po vaših načelih pozdravljat, rekoč: „Prijatel, ti imaš, jaz nimam: daj z lepo, ali pa silo, — denarje, ali pa življenje?....“

Se vé, vam bi kaj všeč bilo, ako bi po taki poti mogli zdražiti duhovstvo zoper škofe. Toda vedite, da duhovni niso ljudje liberalne baže; oni vedó in terdijo sedmo zapoved, so vselej pripravljeni krivico raji terpeti kakor pa storiti, in vaše nasvete cenijo kakor napad na svoje poštenje, na svoj značaj.

Naj bolj pa bi jo zadel farizejski liberalizem, ko bi se po njegovem nasvetu dalo doseči, da bi se tudi kmetu naložili novi davki za povišanje plače fajmoštrom in kaplanom. Ni mogoče duhovnov pri ljudstvu očerniti in ogerditi: kaj ko bi se duhovnom po deželi kaj več prosa in koruze verglo; ne mara, da se vjamejo na limanice? Kaj ko bi se ljudstvo z nekoliko povišanimi davki prisililo skerbeti za to proso in koruzo? Ali se ne bo po taki poti dala raztergati vez ljubezni, spoštovanja in vdanosti do duhovstva?

Dobro ste jo zadeli, liberalci! Toda preteklo bo še nekaj Save, preden dozorí sad iz tega zerna. Ali hočete kmeta iz uma spraviti in ga k zdivjanju gnati? Ali mislite, da bote dosti duhovnov našli, kteri bi se zá 2, 3 ali več stotin vam pod noge vergli? Res je pravična tirjatev, da se duhovstvu v pomoč pride; toda ne od liberalizma, ampak pred vsim od kompetentne cerkvene oblasti itd.

Gosp. kanonik Urh je na to povedal reč, ki še ni bila znana. Pojasnil je namreč, da tudi vlada je v tej reči že korak storila, in da ravno malo poprej so gg. kanoniki imeli sejo in se posvetovali o zadevi duhovske plače, ker od ministerstva je do Goriškega nadškofijstva prišlo prašanje in pričakuje se nagel odgovor. Prašanje pa je:

1) Ali je res želeti, da se dušnim pastirjem plača poviša?
2) Ako je želeti, kako bi se to doseglo, po navadni ali po kaki nenavadni poti?

Prečastiti kapitel še ni odgovora dognal, pravi g. kanonik, in želeti je, da se vender nekterim plača poviša, ali a) tako, da sprejemajo po 400—600 gl., ali pa b) da se k staremu kaj pridene.. Pervega on nikakor ne poterdi; drugo je želeti. Deržava naj dá nazaj, kar je cerkvenega nase potegnila; deržava je Cerkev v veliko škodo spravila; zemljiša so bile sem ter tje tako pod nič prodane, da je odškodnina več iznesla kot je posestnik zanje dal.

Dr. Sterbenec je k temu opomnil, da v Lincu je škof imel dve grajšini; oskerbništvo pa je toliko jemalo, da je le kacih 500 gold. ostajalo na leto. — Liberalci

hočejo kosček za kosčekom prodajati in potem plače zvikševati. Mi nočemo njihovega načela!

Ker je bil dr. Vončina naznanil govoru primerno resolucijo, so drugi bili te misli, naj društvo čaka s svojo resolucijo ter gleda, da bi s škofijstvom v enoglasji svoje želje razodelo.

Dr. Vončina je odstopil za zdaj od svojega predloga, ker je po nekoliko odpadel sam od sebe, ko je vlada s svojim prašanjem do škofov pokazala, da ne misli v tej reči enostransko delati.

Poslednjič je bil izvoljen odsek 5 udov, ki bode o tej reči prevdaril in vravnal, kar bode nadalje kazalo.

Profesor Marn je poslednjič precej obširno pojasnoval življenje Vodnikovo, začenši o P. Marku Pohlinu, njegovem učeniku. Marsiktere smešnice za pust in sméh je vmés vpletal iz P. Markovih in Vodnikovih spisov in življenja, n. pr. o „žnidarjih in šribarjih," ki so se tepli. Opravičeval je tudi Vodnika zastran marsikterih popévk, ki so bile med njegovimi rokopisi, pa njegove niso.

Pričujočih je bilo lepo število; terpelo je zborovanje od ½6 čez osmo uro. — Dr. Čebašekov čversti govor prihodnjič.

Staro in novo paganstvo.

Naši nasprotniki nam „ultramontancem" ugovarjajo, da mi vidimo le njih slabo stran, ne pa tudi njih dobre po pregovoru: Vsaka reč ima dve strani, dobro in slabo.

Pustimo tedaj vsaki reči tudi dobro stran, ako ravno moramo precej pristaviti, da po evangeliji le ena sama dobra stran ne pomaga, ker vse mora dobro biti. Tudi paganstvo, pravijo, ima svoje dobro in slabo. Nočemo toraj slabosti paganstva pretresovati, poglejmo rajši stan naj boljših, naj odličniših prejšnih paganov, da jih priličimo sedanjim nič-kristjanom = paganom. Kakšna je bila vera paganov v Arabiji, Aziji, Egiptu, na Gerškem in v Rimu?

Molili so: lesene in kamnite podobe, drevesa, reke in hribe; koristne in škodljive živali; solnce, mesec in zvezde; odlične može: junake, kralje, cesarje; izmišljene bogove, kakor boga bliska, groma, treska, vetrov, morja itd. Gerdilo jih je, tergovstvo s sužnji, z ljudmi; žensko osebstvo je bilo ko živina v blato znižano. Spoznanja pravega, ljubeznjivega Boga ni bilo. Tudi naj modrejši, ki so slabost paganstva spoznali, so enako drugim delali.

Kakšno je bilo njih življenje? Kakor povsod: „kakoršna vera, tako življenje." Tudi čednosti se pri njih sem ter tje nahajajo, toda tem čednostim ni bila vzrok prava ljubezen Božja. Modrost jih je za dobro navdihovala. Serčnost in pogum sta bila naj odličniši čednosti. V terpljenju, težavah se je marsikdo prav moško obnašal, pa ne iz ljubezni do višjega Bitja, ampak le zarad druzih, da so potem njegov pogum hvalili.

Tak nekako je bil stan starih paganov. Med kristjani pa je nastalo novo paganstvo. Sv. vero nekteri popusté in ljubijo kaj druzega za svoje bogove. Kjer pa je moja ljubezen in serce, tam je moj bog. Kje imajo sedanji nič-kristjanje = pagani svoje bogove? Dostikrat v omarah. Prav in potrebno je se po stanu primerno oblačiti. Kdor pa ima svoje misli vedno le v omari pri obleki, kdor zmiraj svojo in obleko druzih ogleduje je nov pagan in tako paganstvo dela hiši premnogo stroškov. Ta bog, v kterega so nekteri zelo zatelebani, je vže marsiktero družino popolno na beraško palico pripravil, kakor vsaki, hoče tudi ta bog svojo daritev. — Še nevarniše je, ko ima kdo malika v koži in mesu druzih. Ali ni tudi že celo v pregovoru n. pr.: „der, die Angebetete"?... „Gospoda svojega Boga samega moli," — to je zapoved. — Drugi imajo boga v svojih možganih. Marsikdo je v napuhu, v ošabnosti tako dozorel, da samega sebe moli in po božje časti; enako hoče, da bi drugi njegovo modrost molili. Tudi ta je pagan. En sam stavek iz svetega evangelija obsega več modrosti in sadú za človeško življenje, kakor modrost vesoljnega sveta. Keršanska modrost pa je ponižna. — Mnogi imajo svojega boga v penezniku. Po pošteni poti si potrebno pridobiti je človeku dolžnost. Kdor pa kupe na kupe grabi, ali po nepošteni poti svoje imetje in premoženje množi (n. pr. nova Italija z ropom cerkvenega posestva), kdor druge ob lastnino pripravlja in vedno le o denarji sanja, kdor zavolj samega denarja po visokih službah hlapa, je pagan. Tacih paganov je sedanji čas brez števila; priča temu so povsod polne ječe, pa skoraj povsod prazne blagajnice. — Premnogi imajo svojega boga celo v trebuhu. Jesti in piti moramo, da si življenje ohranimo; kdor pa le živí za pijačo in jéd, je služabnik trebuha, njegov bog je trebuh, ta človek je pagan. Paganov te baže je po mestih, tergih in vaséh več ko dovolj. Dokaz temu je tudi silno vpitje, rogoviljenje o ponočnem času, sosebno na večere o nedeljah in praznikih. Imajo pa mnogi svojega boga tudi v mesenosti in poželjivosti. Ta malik je eden naj nevarniših izmed vsih, in veliko — tudi učenih — jih zarad njega celo od vere odpade. Mislite, da bi novi nejeverniki, liberaluhi in drugi, Kristusovo Cerkev tako divje sovražili, ko bi ona čistosti ne velevala? O ne; to jim je pezdir v očesu. Marsikdo streže v mladosti poželjivosti, v srednjih letih drugim strastim, in v starosti skoposti in termi; taki svojega malika spreminja, njegov bog je ravno greh. Na taki način je sedanji čas mnogo paganov in sicer prav zanikarnih. V sredi keršanstva živimo med pagani. Novi paganski tempeljni so tiskarnice, bralnice, gostilnice in kavane s slabimi časniki; njih bog je laž in obrekovanje sv. Cerkve. Naši prededje so postali iz paganov kristjanje, sedanji čas postajajo iz kristjanov pagani. — K naj nevrednišim novim paganom, se po pravici štejejo tisti tako imenovani „narodnjaki", kterim sv. vera ni nič, narodnost pa vse, in ki bi radi vero v nič djali, da bi narodnost povzdignili. Le opazujte, kako sv. Cerkev, duhovstvo, duhovske naprave potuhnjeno pritisnejo, kjer le morejo, da bi jih ob veljavo pripravili, da bi n. pr. mladenče od bogoslovja in duhovskega stanú odvračevali itd. Njih naj slajši boginje so mesene pesmice in povedke, s kakoršnimi mladino kvarijo in menijo s tim malikovavstvom narodu in narodnosti streči! — Odveč bi bilo govoriti o liberalnih in vstavoverskih malikovavcih, ki Cerkev čisto poteptajo in neki zistemi pod noge dati hočejo, ktera zistema je pa ravno tako minljiva, kakor vse človeške osnove na svetu, in oni, ki danes to ali uno vstavo za boga časté, jo jutri sami že spremené. — Med šestimi resnicami je perva: „Da je en sam Bog", — in precej druga: Da je Bog pravičen Sodnik, kteri dobre plačuje, in vekomaj kaznuje, kteri molijo druge bogove razun Njega samega. Sitar.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Mlada družba za vedno češenje sv. Reš. Telesa v Terstu je dala na svitlo prav koristen poduk o tem prekoristnem češenji, ki nam je došlo iz prijazne roke. Obsega zgodovinske čertice o tej pobožnosti, pravila družbine, vabilo k pristopu, in poznamnjanje obilnih odpustkov in duhovnih dobrót, kterih se udje vdeležujejo. V zgodovinskem oddelku pohvalno omenja Ljubljano, ki je l. 1871 štela 19.000 udov. — Ni dvomiti, da pride ta lepi poduk tudi za Slovence na svitlo.

Predzadnji četertek, 1. sveč., je imela družba pervo duhovno opravilo v Uršulinski cerkvi, pri kterem so mil.

škof imeli ogovor. — Gospé so že pričele cerkvene dela. Njih več je vzelo delo domú, druge pa se vsak teden k delu snidejo. Bog daj svoj blagoslov!

Orglje na prodaj. Ministerstvo je tukajšni sl. vladi in vlada preč. škofijstvu naznanila, da pred 3 leti so pri znanem orglavskem umetniku Drag. Hesse-u na Dunaju narejene orglje za cerkev oo. Lazaristov v Saloniku; skazalo se je pa, da so premajhne za uno cerkev in so toraj na prodaj. Kupovalci naj svoje želje in misli naznanijo prečast. škofijstvu.

Iz Velesovega. Na svečnico je bilo tukaj pri nas nekoliko romarjev. Zjutraj, ko mežnar v cerkev pride in k velikemu oltarju stopi, zapazi na altarji culo, in ko jo bolj ogleda, vidi, da je zunanji obvoj cerkvena naramnica — „amictus", in ko vse odveže, se mu pokaže v neki zeleni svilnati, stari, že ponošeni ruti zavit kelih s pateno vred. Delo je čedno, in vsa postava te cerkvéne posode, rekel bi, lepa in lična. Kupa od znotraj in od zunaj kaže, da je bil kelih prej ko ne, že v marsikteri borbi, predenj je spet prišel nazaj na domače tla, v cerkev. Posoda ta je ukradena, to je, bi rekel, gotovo. Pošljem Vam jo zato v Ljubljano, kajti ložejše bo cerkev se zvedila v Ljubljani, ktere je kelih, kakor pa tukaj pri nas v Velesovem. Vest je neskončna moč, ako se v človeku v resnici zbudí! Bog daj, da bi grešnik zbujeno vselej pazno poslušal in po nji v spokornem duhu tudi ravnal! J. Varl.

Pristavek. Oddali smo ti sveti posodi v knežješkofijsko pisarnico, da vedó te rečí iskati, kjer mislijo, da bi utegnile biti iz njih svetiša kdaj vzete. Spokorniku pa srečo vošimo, da si tako prizadeva škodo po svoji zmožnosti popraviti ter sprave z Bogom iskati, ktero bode zanesljivo tudi našel in veselili se bodo angeli nad njegovim spreobernjenjem. Vr.

Iz Gorice. O ranjcem bogoslovcu g. Jan. Sova-tu še nektere besede. — Še v hudi bolezni mu ni pripustila mirovati serčna želja in ljubezen do duhovskega stanú; vedno je še prebiral knjige. Kaj vestno pa se je pripravljal za srečno smert. H koncu je bolj pogostoma prejemal sv. zakramente.

Marsikaka solza se je zabliskala v očéh sošolcev in drugih tovaršev, ki so stali okrog postelje s smertjo se borečega mladenča, ki je tako mirno in zaupljivo pričakoval srečnega trenutka večne krone. Semeniško ravnateljstvo ga je ves čas bolehanja s potrebnimi pripomočki preskerbovalo, in poslednjič tudi napravilo lepi pokop. 8. pros. je mirno v Gospodu zaspal. 10. prosenca po černi maši, ktero je daroval vis. č. g. vodja, smo ga spremili na pokopališče. Semeniški pevci, združeni s čč. oo. frančiškani, so mu zapeli nagrobnico, ki je vse spremljevavce v serce ginila. Priporočam ga vsim gg. bogoslovcem v molitev in blagi spomin. R. I. P.!

Tudi letos smo imeli pretečeni teden duhovne vaje od 14. pros. popoldne do 18. zjutraj. Jako željno smo jih pričakovali, ko smo zvedili, da jih bo vodil znani č. g. P. Bankić S. J. Res, smem reči, malokdaj so kazale toliko cvetja in sadú, kakor letos. V prelepih premišljevanjih je govornik jako temeljito in živo z veliko izurnostjo razkladal naj reznejše resnice: o koristi duhovnih vaj; o človeku sploh (unde es, quo pergis, ubi es?; o duhovskem stanu; o poklicu v duhovski stan; o grehu; o potrebi poboljšanja, peklu, smerti, zakramentu sv. Rešnj. Telesa, terdnem sklepu poboljšati se.

Globoko v serce smo si vtisnili te zveličavne vaje in upamo, da bodo s pomočjo Božjo obilno sadú obrodile, ki se že kaže. Pričela se je namreč prelepa navada vsaki dan obiskavati Sveto Rešnje Telo v domači kapelici. Tudi darovi se nabirajo za sv. Očeta. Preserčna hvala voditeljstvu semeniškemu za take prilike v naš dušni blagor! —n—

V Volfsbergu na Koroškem se je 25. pros. pričela nova katoliško-politiška družba. Pričujočih je bilo 400 katoliških móž. Prišle so vošila od mil. kneza škofa in celo tudi iz Berlina.

Iz Amerike. Belle Prairie, 10. pros. 1872. Prelepa hvala za menjico (prelepi dar iz K. id. za novo indijansko kolegijo, — in pa za škofa Mraka 74 gl. 85 kr.), ki sem jo ravno prejel. O novi kolegiji drugi pot kaj več in o tukajšnih misijonih. Danes imam še dolgo pot; toraj v hitrosti hvala za prejeto dobroto. Lepo, veselo, prijetno, dobro novo leto v ljubezni in edinosti z Bogom!

Jož. Buh, misijonar, l. r.

Posvetnjakom in liberalcem namesto „larme" za pust.

Kaj pomaga svet človeku,
Ako dušo pa pozabi?

Naj besede Učenika
Večnega svarilno-mile
Tebi, ki te svet, greh mika,
Bi v spominu vednem bile.

Kaj pomaga ti, prevzetni!
Ak se celi svet ti uklanja?
Veš da vsi pokloni svetni
So minljiva, kratka sanja? —

Ako ljubiš svetno slavo
In jo bolj ko dušo ceniš,
Prot nebesom pot li pravo
Hodiš človek, kaj ti meniš? —

Smertni veter naj le dahne,
In če dušo si pozabil,
Kadar te v gomilo pahne,
Kaj boš tamkaj slavo rabil? —

Kaj skopúh pomaga tebi
Tvojih zlatov kup krivični?
Z njim le raj zapiraš sebi,
Ker za dušo mar ti nič ni!

Tvoja roka zlato zbira,
Pretehtuje, var'je, šteje,
Vrata revežem zapira;
Misli, kaj pa bo pozneje? —

Misliš ne na dušo bolno,
Ne na konec svoj življenja,
Ne na uro — groze polno,
Ne na brezno pogubljenja! —

Ti ne čislaš dušne cene,
Ker tvoj bog so kupi blaga;
Smertna ost ko te zadene,
Kaj potem ti vse pomaga? —

Tékne kaj, spohotni grešnik!
Nasladnosti ti nesnaga?
Oj pijanec, in prešéštnik!
Kje bo tvoja duša draga? — —

O kako jo Jezus ljubi,
Jo s kervjó ti je odrešil!
Kerstni ti nezvest obljubi,
Kam si lepo dušo trešil?

Ti z živinsko si gnjusobo
Vtopil jo v ostudnem blati,
Skazil Božjo si podobo,
Da jo komaj več je znati!

doneskov	1249 gld.	24 kr.
po odbitih stroških za grobni spominek	430 „	8 „
ostane tedaj	819 gld.	16 kr.

Da bi pač letos ta glavnica prav narasla! Priporočamo prav lepo v ta namen vsem rodoljubom nabiro doneskov za Janežičevo ustanovitev.

Za družbini odbor:

Dr. Valentin Müller, vodja. Lambert Einspieler, tajnik.

Iz Črmošnjic. — Preteklo leto je bila tukaj prav slaba letina, tako da še ne kmalu tako. Vzrok temu je to, da pri nas kmetje strni ne sejejo veliko, ajde skoraj nič, tem bolj le debelačo (koruzo), ki zavoljo prevelike moče spomladi in zavoljo zgodnjega mraza jeseni dozoreti ni mogla, če prav je veliko zaroda imela in polna bila, a kaj! ker je bilo vse le v mleku. Krompir se je tudi slabo obnesel, zelja in repe je vendar bilo nekoliko. Prešičev letos pitati ni s čem, slanina in zabela je draga, revni ljudje nezabeljeno zelje in repo jedó, in tudi te imajo, nekteri le še kake kable. Vino je drago, pa malo ga je, komaj petinko memo drugih let. Davke gosposka tirja, denarja ní za kaj vzeti, in žita ne za kaj kupiti, in kje je še sv. Peter, ki prinese prvi sad črešnje in prvo žito ječmen, če je leto ugodno?! Obrnemo se tedaj o tej zadevi do viših gospósk in do sl. deželnega odbora in zbora, naj se v tukajsnjem kraji železnica, ki je že privoljena (? *Vred.*) in odmerjena, delati jame, da si ljudje kaj zaslužijo in se tako s tem lakoti, tatinstvu, beraštvu in drugemu zelo ognejo, sila kola lomi.

Črnomelj 4. sveč. (*Čitalnica naša*) napravi pustni torek v svoji dvorani veliki krabuljni ples. Začetek ob pol 8. zvečer. K tej veselici uljudno vabi vse rodoljube

Odbor.

Novomesto 4. sveč. — Naj Vam povemo novico, da nemčurji skušajo pri nas podružnico konstitucijskega društva osnovati, tako „ein Ableger“ ljubljanskega glasovitega društva. Kakor slišimo, imajo neki vse, samo — deležnikov ne. Novomesto ni zemlja za take birokratične institute, v kterih še nikoli ni glasa bilo za pravice naroda slovenskega in blagor deželni.

Iz Idrije 30. pros. (*Prav kratko vprašanje.*) Pri zadnji volitvi deželnega poslanca se je prav jasno pokazalo, da naši kazinci so stavili narodnim mestjanom nasprotnega kandidata, ki spada v vrsto „ustavoversko“, ktera na vse kriplje nasprotuje narodnim zahtevam. To je tedaj faktum. Po takem predrznem se vprašati: kako to, da so nekteri čitalničarji tudi kazinci, to je, udje čitalnice in kazine? kaj hočejo s tem „šviga švaga čez dva praga“? Vsaj čitalnica ni sovražnica Nemcev, vsaj ima tudi nemške časnike. Al bi tedaj nemški gospodje ne pristopili lahko čitalnici, ko bi se jim slovenščina ne mrzila? V zabavi 13. t. m. sta v kazini bila kaka dva para za ples; ob 11. uri so odlazili že domú? Ali ni to dokaza dovelj temu, kar Nemec pravi: „es jinge wohl, aber es jeht niche“. Morebiti je neumno moje vprašanje: zakaj kazino in čitalnica? Al naj me podučí, kdor to zastavico ugane. Brez zamere.

Iz Senožeč 28. pros. — Nenadni dogodjaji nas obiskujejo: naš župan je bil o božičnih praznikih v zeló nevarni bolezni, iz ktere še danes popolno izlezel ni. — 16. dne t. m. je naš premilosrčni gosp. župnik Janez Pašič nagle smrti umrl. Danes moramo pa spet srčno obžalovaje zgubo posestnika in občinskega svetovalca, občespoštovanega g. Grega Frfila naznaniti, kterega nam je sinoč po večletnem bolehanji v 47. letu njegove starosti nemila smrt pokosila. Bil je ranjki, akoravno le v prvih dveh domačih šolskih razredih izšolan, bistrega uma in zrelega — jedernatega prevdarka; ter prvi prijatelj našega župana. — Bodi obema zemljica lahka!

Iz Postojne. — Tudi naša čitalnica bode slavila spomin Vodnikov, in sicer v nedeljo dne 11. svečana. Program besedi je 1. Petje zbora. Zakletev viharja. 2. Slavnostni govor. 3. Čveterospev: Rožica. 4. Deklamacija: Moja senja. 5. Komični prizor. 6. Tombola. 7. Godba. 8. Gledališčina igra: Kdor prej pride, ta prej melje. Izvirnik od M. Vilharja. Po besedi ples. Začetek ob 7. uri. Vstopnina za ude po 30 kr., za druge po 60 kr. od osebe.

Iz Ljubljane. (*Iz seje deželnega odbora 2. februarja.*) Služba uradnega sluge pri vodstvu in upravništvu deželne bolnišnice se je podelila Janezu Robidi, služabniku pri ljubljanskem mestnem magistrstu. — Na dopis c. kr deželne vlade, da 4. in 14. oktobra 1871. leta od kranjskega deželnega zbora sklenjeni postavi o uravnavi doneskov od zapuščin k normalnemu šolskemu zakladu in zastran uravnanja plačo učiteljev zadevajočih pravnih razmér učiteljstva javnih ljudskih šol niste potrjeni, je deželni odbor sklenil, obrniti se na deželno vlado, da bi se mu naznanili razlogi, zakaj da se po štajarski postavi osnovana postava o uravnavi doneskov od zapuščin k kranjskemu normalnemu šolskemu zakladu ni potrdila, sicer prihodnji deželni zbor nima vodila, kako bi se ravnal o tej zadevi. — Prošnja načelnika cestnega odbora v Ratečah pri Krškem, da bi bil odvezan načelništva, se je vslišala in cestnemu odboru volitev novega načelnika naročila. — Za mostove in ograje na skladnih cestah Rateškega okraja se je za leto 1872. dovolila deželna podpora 1000 gold.

— (*Postava zarad učnega jezika v javnih ljudskih šolah in v pripravnici*), sklenjena v deželnem zboru že leta 1870., tudi ni potrjena. Nismo se tedaj motili, ko smo unidan rekli, da nimamo pričakovati, da bi se deželnemu zboru kranjskemu pod sedanjim ministerstvom kaj tacega potrdilo. Kakor toča bije zdaj iz Dunaja nepotrjevanje na sklepe zborove. Vkljub vsemu temu nikakor ne obupamo, da vendar-le dobimo, kar nam gré; ministri pridejo in gredó, narod s pravicami svojimi pa ostane.

— (*V poslednji seji deželnega šolskega sveta*) so se med drugim obravnavale sledeče rečí: Sklep okrajnega šolskega sveta v Trebelnem, da bi zimskega polleta le bolj odraščeni, poletnega polleta pa mlajši otroci v šolo hodili, se ni odobril, ker nasprotuje učnemu redu od 20. avgusta 1870. leta. — Pogodba s društvom „Sokolom“ zarad telovadnega nauka v učiteljski pripravnici je bila potrjena. — Ker je ministerstvo dovolilo, da Sokolovega društva učitelj Vesely začasno učí telovadbo v gimnaziji in realki tukajšnji, bila mu je plača po predpisanih pravilih odmerjena za podučevanje gimnazijskih dijakov na 360 gold., realkinih pa na 300 gold. za leto in dan. — Ker je učitelj Iv. Tomšič hudo zbolel*), ostali učitelji pa ne morejo zmagati vseh naukov, je bil pripravnik in nadepolni prihodnji učitelj Lipovec za začasnega namestnika potrjen. — Poročila ravnateljev srednjih šol za lansko šolsko leto so bila rešena. — Prošnja občine Podvelbske v dekaniji Vipavski za pripomoč šolskega zidanja se je rešila s tem, da se bode skusilo podpore dobiti iz ostalega državnega primečka za leto 1870.

---

*) V veliko veselje slišimo, da bode občespoštovani g. Tomšič se kmalu ozdravel po prestani zeló nevarni bolezni. Vred.

— (*Iz seje družbe kmetijske 4. sveč.*) Pohvalno pismo ministerstva kmetijstva za poljedelsko statistiko, ki jo je izdelal odbornik gosp. Šolmajer, se je na znanje vzelo in odbor je gosp. pisatelju še dostavil svojo lastno zahvalo ter na njegov predlog sklenil, da se vsem njegovim pomočnikom v posebnem pismu izrazi hvala za prijazno sodelovanje ter dostavi prošnja, da ga blagovoljno podpirajo tudi letos v nadaljevanji tega dela. — Dr. Jan. Bleiweis stavi o zadevah čbelorejstva sledeče predloge: 1) Gosp. župniku Sumperju v Škocjem dolu naj odbor zahvalo izreče za marljivo in temeljito izdelano poročilo o panjovih, ki so bili razpostavljeni v zadnjem občnem zboru družbe kmetijske, in ga izvoli za dopisovalnega uda. (Odbor enoglasno pritrdi predlogu.) Ker je po sklepu zadnje seje odbor odobril predlog v občnem zboru zbranih čbelorejcev, da se iz državne podpore nakupijo panjovi Porentovi in Sumperjevi, naj 2) odbor danes sklene, da se kmalu razglasí oklic, po kterem se pozvejo učitelji ljudskih šol na Kranjskem, da se oglasí vsak, kdor brezplačno želí ta dva panjova dobiti za praktični poduk čbeloreje, z dokazom, da se on pečá s čbelorejo; ako bi pa čez oglase učiteljev še ostali panjovi, se bodo dali tudi manj premožnim kmetom čbelorejcem. (Odbor pritrdi temu predlogu.) 3) Gospoda Sumper in Porenta naj se vprašata: koliko stane en panj, pod njunim oskrbstvom do druge polovice meseca aprila izdelan? in 4) naj bi se vsacemu učitelju za nakúp čbel za gori imenovana dva panjova dalo 4 gold. proti temu, da nakup potrdi dotični fajmošter ali župan. (Obá predloga sta bila sprejeta.) — Ker kmetovalci naši prav radi segajo po ruskem lanu, ki se tudi v naši deželi izvrstno dobro obnaša, je odbor sklenil spet naročiti si izvirnega ruskega lanenega semena in ga s pomočjo državne podpore za majhen denar — po 5 gld. — prodajati. — V pospeh sviloreje je odbor sklenil, naročiti si semena svilnih črvičev iz celične reje Goriškega poskušališča in ga deliti po deželi tako, da svilorejci plačajo za-nj le tretjino cene, učitelji ljudskih šol ga dobijo za poduk učencem $^1/_4$ lota brezplačno, poleg tega pa dobijo učitelji tudi nekoliko murbovih drevesic zastonj. — Enemu učitelju se bode za dotično šolo dala zbirka vrtnarskega orodja, — enemu nekoliko sadnih dreves, — enemu knjiga „umna živinoreja“; — podružnici Senožeški se dá za poskušnjo en mernik ruskega lanú in za šolo zbirka vrtnarskega orodja in enoletnih murbovih drevesic. — Prošnikom za plemenske bike in ovce se odgovorí, da se takrat oglasijo, kedar bodo „Novice“ oklicale, da je ministerstvo družbi za letošnje leto poslalo denarja za nakupovanje bikov in ovác. — Za ude družbine so bili sprejeti sledeči gospodje: Tomaž Grilec, posestnik v Dvorski Vasi, Lov. Brnik, fajmošter v Kamni gorici, Fr. Jereb, fajmošter v spodnjih Gorjah, Janez Mencinger, posestnik na Zgoši, Ignacij Rozman, posestnik v Praprotčah, Val. Sturm, posestnik v Polčah in Janez Toman, posestnik v Kamni gorici.

— (*Gospodarjem, ki imajo pripravne plemenske žebce za spuščati*), daje c. kr. deželna komisija za povzdigo konjereje s tem na znanje, da morejo prihodnji teden, to je 17. dne t. m. dopoldne ob 10. uri, pripeljati svoje žebce v preiskavo komisiji, ki bode v živinozdravnišnici v Ljubljani na Poljanah. Taki žebci morajo biti najmanj že 4 leta stari, pa ne čez 10 let. Lastnik njegov mora skazati, ali je žebec narejen od cesarskega žebca ali domačega.

— (*Iz vrta družbe kmetijske v Ljubljani*) se daje na znanje, da se tù dobivajo murbe 8 let stare, visoke s lepo krono po 50 kr., 6letne po 40 kr., 5letne po 30 kr., 3 do 4letne plotovine in visoke po 10 do 20 kr. Na prodaj so tudi lepi 8 do 12 let stari divji kostanji in pa krompir Holštajnski zgodni po 3 gld. 80 kr., pozni po 3 gold., Amerikanski pozni tudi po 3 gold. cent.

Ob enem se ponavlja naznanilo, da so tukaj na ogled in prodaj postavljene skoporeznice in mlatilnice, ktere se z rokami ženó, ki jih je družba kmetijska iz slavnoznane fabrike g. Lanz-a iz Manheima dobila, — une po 65 do 108 gold., te po 122 gold., posebno dobre mašine po novi iznajdbi, vredne tedaj, da si jih vsak gospodar ogleda, premožniši pa kupi.

— Mestni magistrat naznanja, da zapisnik volilcev mestnega zastopa v magistratnem ekspeditu leží, kjer ga vsak lahko pregleda. Vsak za volitev opravičen mestjan ima pravico pritožbe zoper ta zapisnik, ako meni, da je vpisan kdo, ki nima volilne pravice, ali izpuščen kdo, ki ima pravico, ali pa ne v pravi volilni razred vvrsten; toda mora to pritožbo (reklamacijo) najdalje do 10. dne tega meseca magistratu ustmeno ali pismeno predložiti, sicer pozneja reklamacija ne veljá. Naj tedaj tega pregleda za-se ali za druge ne zanemari nihče, komur je mar za pravo volilno.

— (*Matični knjigi za 1871. l.*) in sicer: Schoedler III. snopič (mineralogija in geognozija) in „Letopis“ s poročilom o odborovem delovanji in imenikom Matičnih udov — ste v tisku dovršeni. Vežete se in že sproti razpošiljate. — Slov. Atlanta III. snopič (Afrika, Avstralija in evropska Rusija), ki izide na račun 1871. l., kmalu se dovrší ter meseca marcija t. l. razpošlje s Pokornijevima knjigama „Živalstvo in rastlinstvo“, ki se s podobami za 1872. l. kaj naglo tiskate v Pragi zato, ker mnogoštevilnih podob Matica ni mogla v Ljubljano na posodo dobiti.

— (*Zahvala.*) S slovenskimi knjigami so naši mladini prijazno prihiteli na pomoč p. n. gg.: dr. Janez Bleiweis, L. Brgant, M. Bremec, J. Dolinar, S. Gabrščik, Št. Gnjezda, J. Kilar, Neimenovan iz Tržiča (Monfalcone), A. Pavlić, J. Parapat, A. Pokoren, A. Rogač, J. Sajevic, dr. J. Srnec, M. Vales in B. Vombergar. Posebno izdatno nas je obdarovala sl. Matica slovenska. V imenu mladine izreka najiskrenejo zahvalo vsem dobrotnikom

Ravnateljstvo kranjske gimnazije.

— Gosp. deželni predsednik pl. Wurzbach je v nedeljo zvečer prišel iz Dunaja nazaj.

— Ministerstvo kupčijstva je potrdilo volitev V. C. Zupana za predsednika in Janeza Horaka za podpredsednika trgovske in obrtnijske zbornice.

— (*Služba sekundarija v deželni ljubljanski bolnišnici*) s 400 gold. letne plače, prostim stanovanjem, kurjavo in osvečavo, je razpisana do 29. dne t. m.

— (*Osemnajsta predstava dram. društva*) v deželnem gledališči bode v četrtek 8. februarija. Igrala se bode nova burka s petjem v 3 dejanjih „Raztrgani“ ali slabi prijatelji, ktero je poslovenil po znani dobri Nestrovi igri „Der Zerrissene“ J. Alešovec. Ker bo prihodnja predstava potem še le 18. t. m., se je nadejati, da bode gledališče dobro obiskano.

— (*Letošnja slovesnost Vodniku na spomin*) v čitalnici naši sme se v vsacem oziru vvrstiti najlepšim veselicam preteklih let. Po pravici se že več let vsak rodoljub in vsaka domorodkinja veselí tega večera, in letos je bil gotovo vsakdo še posebno zadovoljen, naj je poslušal mnogovrstno krasno petje, klasično Mendelsohnovo „trio“ in krono besede današnje: vzvišeni dramatični prizor „Na Koprivniku“, ali pa veselja iskal v sredi naših krasotic pri živahnem plesu. Naj na kratko popišemo, kaj in kako je bilo. — Že večkrat smo se v čitalnici naši radovali nad plodovi naše gospé Lujize

Pesjakove, za ktero nas po pravici zavidajo Slovenci; al nikoli nas ni vse tako zavzela kakor danes z ljubkim prizorom iz življenja Vodnikovega, ki ga je nalašč spisala za ta večer. Po prijaznem dovoljenji njenem smo ga na drugi strani natisnili celega, da ga beró njeni čestitelji povsod. Vodnika in Cojza nam je zvesto načrtala v blagih njunih značajih in deklico gorensko v kratkih črticah vso vzela iz naroda našega. Al tudi predstava tega dramatičnega prizora bila je izvrstna. Gosp. Grazeli v vsem je bil tak, kakor da bi bili Vodnika samega gledali in slišali ga govoriti; g. Noli, ki je vljudno še le v zadnjem trenutku prevzel rolo Cojza in jo izvrstno izvršil, je spet danes prav očitno pokazal, kolika moč je on narodnemu gledališču, gospá Brus-Valentova pa, za take naloge kakor vstvarjena, jima je vredno stala na strani. Ni tedaj čuda, da je bila scena „na Koprivniku“ z navdušeno pohvalo sprejeta in da so živahni slava-klici doneli gospej pisateljici, ki je bila s svojo hčerko pričujoča. — Trije zbori: „Vodniku“, „Domovini“ in „Straža na Višegradu“, ktere je pod spretnim vodstvom gosp. V. Valente z velikim vtiskom pel naš izvrstni, s prelepimi glasovi pomnoženi moški zbor, — globoko v srca segajoči Mendelsohnov trio v D-moll, ki so ga na glasno pohvalo vršili umetniki gospodje Viktor Bučar, Anton Förster in kapelník Šantel, — arija iz Verdijeve opere „Un ballo di maschera“, s ktero se je odlikoval g. Medén, in priljubljeni trispev iz opere „Lucrezia Borgia“, ki so ga peli gospá Odijeva in gospoda Valenta in Medén in je vzbudil živahno pohvalo — so bile druge interesantne točke besedinega programa. Po „besedi“ začel se je ples, ki ga je muza Terpsihora zapisala med najličnejše ljubljanske; blizo 70 parov se je sukalo v kvadrilji, narodnem kolu in kotilijonu z očividnim veseljem pod poveljstvom g. Juvančiča, ki se more sponašati, da ga je njegovo, čeravno že proti 5. uri zeló trudno krdelce raje ubogalo, kakor vojaškega generala njegova še ne vtrujena armada. Če povemo še, da je odsek za veselice skrbel za primerno okinčanje dvorane, — da so gospodje knez Metternich, deželni glavar grof Auersperg, baron Mihael Zois in mnogi častiti gospodje tudi iz dežele obiskali to veselico, in da sta gosp. dr. Poklukar iz „ustavoverskega Babelna“ dunajskega in g. prof. Zupan iz Reke pozdravila čitalnično skupščino, ki se je Vodniku na spomin sešla 4. svečana, povedali smo vsaj povrh, kaj se je godilo ta večer v čitalnici, ter dostavljamo le to, da vsakemu je lahko žal, ki se ni udeležil veselega spomina Vodnikovega.

— (*Prošnjo za svilorejske sejme*) društva Metliškega je c. kr. deželna vlada rešila s tem, da taki sejmi ne morejo dobiti privilegije, da pa je svilorejskemu društvu pripuščeno, kedar in kje hoče prodajati pridelane kokone, in dan za to oklicati kakor mu drago brez posebnega dovoljenja okrajne gosposke.

— (*Vprašanje do tistih, ki pivo kuhajo in do tistih, ki ga prodajajo*). V Gradcu, kjer je vse dražje kakor pri nas, se je zdaj navadno pivo podražilo za 1 krajcar, to je, vrček namesti 8 krajc. veljá 9 krajc. Vprašamo tedaj, zakaj je v Ljubljani vrček po 11 krajc.? Prosimo odgovora, ker pivo je pijača, ki je privošiti smemo vsacemu, ne tako pa vina, in še manj žganja.

— (*Poberki iz časnikov.*) Kakor sta „Tagblatt“ in „Laibacherica“ pisala, so se pustne dní spet enkrat zbrali ljubljanski „konštitucijonalci“ in kričali po direktnih volitvah, pa udrihali po bogoslovskih semeniščih. Naši konštitucijonalci so res pravi bajazzi; kakor se jim da parola iz Dunaja, tako začnó svoje burke v Ljubljani! Demostenes za direktne volitve je bil pl. Kaltenegger, zagrizen „ustavoverec“, ki pa je danes, kakor nekdaj Peter Kristusa, zatajil ustaveverstvo, in podiraje ustave deželne in celó decembersko ustavo kričal vkljub tem ustavam po direktnih volitvah v državni zbor. — Drug govornik je bil — tudi finančar — gosp. Dimic; ta pa s tako velikanskimi mahljeji nažigal po semeniščih, da so vse križem pršile pleve na konštitucijonalne glave, rekši, da obstanek škofovskih semeništč se iz državnih ozirov ne more dopustiti in da bogoslovskim vedam naj se na javnih viših šolah odkaže dostojen prostor. V „Danici“ so mu vrli naši gospodje bogoslovci sami tako tehten odgovor dali, da ga ima dosti; konečno so mu to-le djali: „Ako bi bili v zadnji seji konšt. društva govorili o nesrečnem stanu avstrijskih financev, o sredstvih, kako državi pomagati na čvrstejše noge in modêrni „deficit“ spremeniti v zaželeni „proficit“, ali drugem sličnem predmetu, bili bi znabiti državi bolj koristili, kakor z reformatoriškimi nasveti v cerkvenih rečéh. „Petelin naj se le na domačem kupu postavlja,“ pravi pregovor, kajti z veliko sramoto mora bežati, ako se predrzne na tujem dvoru zapeti svoj hripavi „kikeriki“. Čedno pometajte po svojem precej smetnem skednji, nas bogoslovce pa pustite mirno živeti vedi in če tudi še premišljevanju!“ Škofijska semenišča so izvrstne naprave, sicer bi se vam ne zdéle slabe, in ne bile bi vam na poti. Ako bo pa treba kake reforme, bodo že skrbeli za to drugi možje, ki imajo v to svoje pravice, in ki se pečajo s čim boljim kot so vaše novošegne prekucevalske ideje. V prihodnje tedaj, gospodine Dimic, svoje reformatorične govore bolj prevdarite, da bo kaj več ognja nego dima.“ — Zdaj pa še nekaj iz „Tagblatta“. V listu od 1. t. m. ta „ljubeznjivi“ časnik, ki ljudém srca in ledice preiskuje in kar ne najde pa se zlaže, pripoveduje svojim bralcem interesantno novico, da „tudi naši (kranjski) državni poslanci so za prenaredbo volilne postave pridobljeni.“ Kakor slišimo, je bil velikansk krohot med našimi poslanci, Dalmatinci in Istrijanci, ko so „iz Ljubljane“ brali to „novico“, ki se sklada s tisto, da so jim na ponudbo „mastne Verwaltungsraths-službe.“ Piše se nam, da naši poslanci zdaj res že vsak dan hodijo „Tagblatt“ gledat, pričakovaje, da jim ljubljansko konštitucijonalno društvo pošlje zaupnico (vsaj zaupnice nemškutarske so zdaj na dnevnem redu) in da jim konštitucijonalci pošljejo diplomo „častnih udov“ tega „izvrstnega društva.“

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Iz državnega zbora še zmirom nimamo nič važnega povedati. Pododbor še zmirom premetava resolucijo gališko, pa še ni tako daleč ž njo, da bi si upal pred skupni odbor. Čedalje bolj pa se vtrjuje misel, da se Poljakom bodo dale le nektere drobtine in da vsaj nekteri galiških poslancev so trdnega namena, da vzamejo resolucijo deželnega zbora gališkega raji nazaj, predno bi dovolili, da se jej glava odseka. Menda se tudi Poljaki čedalje prepričujejo, da pod tem ministerstvom ni pričakovati deželam ugodne poravnave. Pozno je pač spoznanje tega, kar bi bili lahko brž spoznali, in ne prisedši v državni zbor, bili bi pomagali, da bi se bila mršava situacija že davno odstranila in pretrgana nit sprave na novo vtrdila. — Prav dolgočasno je zdaj v državnem zboru; federalisti so večidel šli domu na pustne praznike. Zavoljo premalo nazočih tudi klubovanje spi. Predsednik zbornice je pismeno pozval českih 37 poslancev, naj pridejo v zbor, ter jim zažugal, da se jim vzame poslanstvo, ako ne pridejo v 14 dneh. Da pa ne pridejo, je gotovo. Že se govorí, da se o veliki noči odloží zborovanje;

sliši se pa tudi, da ga bode takrat popolnoma konec, ker do tistihmal bode vlada imela državni proračun dovoljen. Če je res, kar dunajski „Tagbl.“ piše, ministerstvo samo čuti, da omahuje; ta časnik namreč pripoveduje, da ministerstva predsednik knez Auersperg je deputacijo graškega mestnega odbora, ki mu je prineslo zaupnico, prosil, naj mu ustavoverska stranka zvesta pomočnica ostane, sicer ni mogoče, da bi se ministerstvo leto in dan zdržalo.

— Presvitli cesar, ki se je s cesarico podal na Tirolsko v Meran, pride danes za 2 dni v Inspruk in se vrne v petek na Dunaj nazaj. Tudi dr. Rapp, deželni glavar tirolski, in pa prof. Greuter sta ondi. Tirolci se od tega, da bi cesar jim zopet skazal čast jih obiskati, nadejajo dobrega vspeha. Vsaj to je znamenje ugodno, da minister Lasser, ki je ves gotov že bil, da bode spremil cesarja v Tirole, je moral domá na Dunaji ostati.

— Za veliko razstavo kmetijsko, obrtnijsko in umetniško na Dunaji se ne delajo samo priprave po vsem našem cesarstvu, temuč po vsej Evropi, pa tudi v Ameriki, Aziji in Afriki.

— V časniku „Ost und West“, ki je ob novem letu namesti „Zukunft“ izhajati začel, smo federalisti avstrijski gorkega zagovornika dobili. Želimo mu zdatne podpore od strani slovanstva.

— Časnik „Volksfreund“ in „Gemeindezeitung“ je dunajsko ministerstvo kupilo, da bota bralce zdatno napijala z ustavoverstvom in brezverstvom. „Volksfreund“ ne bode nikogar zbegal, ker, kdor ta časnik v roke dobí, že ume sam presoditi, pri čem da je; „Gemeindarica“ pa se bo vrinila mnogim preprostim bralcem tudi pri nas, ki tako malo umejo časnikarstvo presoditi, da vse verjamejo, kar v „cajtengah“ stojí. Zato vigilantibus jura!

Iz Prage. — Postava, ki jo je sklenil deželni zbor českí, da sme mesto Praga najeti posojilo za 5 milijonov, ni potrjena. Kaj neki bodo k temu rekli ljubljanski ustavoverci, ki so se tako hudovali, da deželni zbor kranjski ni pritrdil posojilu ljubljanskega mesta za 1 milijon.

— Veliko nevoljo izbuja to po vsej deželi, da v prihodnje imajo nemški porotniki soditi zavoljo časniških pregreškov zatožene vrednike slovanskih časnikov. Ker dosihmal praški narodni porotniki so vse vrednike v tacih pravdah za nedolžne spoznali, je razkačilo to državnega pravdnika tako, da je zahteval od ministerstva pravosodja, naj sodišče iz Prage preloží v Heb (Egger) in Liberec (Reichenber). Ali bo s tem tudi državni pravdnik svoj namen dosegel ali ne, se ne vé; to pa se vé, da če nemški porotniki obsodijo slovanskega pisatelja, bode razdraženost na Českem še veliko huja.

Hrvaško. — Kakor „Ost und West“ iz Dunaja piše, se je v soboto v Pestu nit obravnav s hrvaškimi zaupniki pretrgala. Na svečnice dan — zadnji dan pogajanja zaupnikov s predsednikom ogerskega ministerstva grofom Lonyay-em — je stvar tako dobro stala, da bilo je upati popolne poravnave s trojedno kraljevino; vse je bilo veselo, ko se je čulo o srečnem izidu mnogoletnih homatij. Grof Lonyay si je le to pridržal, da vse točke pogodbe s hrvaškimi zaupniki predloží ogerskemu ministerstvu v konečni sklep. V soboto je imelo ministerstvo 5 ur sejo, al ono — ni odobrilo predlogov, in tako se je razdrla vsa obravnava; hrvaški zaupniki so šli domú. Zakaj in kako se je to nenadoma zgodilo, ne vé „Ost und West“ povedati. „Pester Lloyd“ pripoveduje iz ministerske seje, da so hrvaške zahteve prenapete, da se ne skladajo s postavno spravo s Hrvaško in Slavonijo itd. „P. Naplo“ pa bolj rahlo govorí o tem razdoru, rekši, da „večidel le malenkosti“ so krive, da se ni doseglo porazumljenje, in da le teh v tem hipu ministerstvo ni moglo konečno rešiti. In tako visí hrvaška poravnava tudi v zraku! To dobro — pravi „Ost und West“ — je vendar imela ta obravnava, da obé stranki (národna in magjarska) veste, pri čem da ste, — koliko da ena mora odjenjati, koliko druga dodati. O vsem bode razsodilo to, kako bodo se izvršile prihodnje volitve v deželni zbor zagrebški.

Španско. — Spet ne bode dolgo trpelo in Španci bodo odstavili kralja Amadeja, ki so si ga še ne pred poldrugim letom iz Laškega na pósodo vzeli (Amadej je namreč sin kralja laškega Viktora Emanvela). Že ga prav tista liberalna stranka, ki ga je na prestol španski posadila, za izdajalca preklinja, zato ker je slovó dal prenapetemu liberalnemu ministerstvu in si izbral ministerstvo iz bolj zmerne liberalne stranke pod predsedstvom Sagaste. To ministerstvo pa je 22. dne t. m. od državnega zbora z 170 glasovi proti 121 dobilo nezaupnico. Ni mu tedaj ostajalo po takem druzega nego razpustiti državni zbor (kortes e) in razpisati nove volitve. Konec vsega bode spet revolucija in kralj Amadej bode se moral vrniti v deželo, kjer „citrone cvetó“.

Poslano.

Dne 2. januarija 1872. me pozove gosp. France Rapoc telegrafično, naj pridem kazensko obravnavo o Novoveški dogodbi v Celje stenografovat in da mi bodo stroški povrneni. Stenografoval sem vso od 3. do 5. januarija trajajočo obravnavo in vse dodelano poročilo razun končnega govora zagovornikovega sem poslal 16. januarija g. Rapocu, ktero je drugi dan prejel in tudi zeló skrčeno v „Slov. Nar.“ natisniti dal. 21. januarija sem oddal tudi konec obravnave in vendar še dozdaj „Slov. Narod“ ni natisnil tega, da si je svoje poročilo „izpred sodnije“ končal z besedami „konec prihodnjič“. Da bi slavno občinstvo ne nalagalo meni te zamude, prisiljen sem to objaviti s pristavkom, da še za gotove stroške nisem videl beliča. O druzih umazanih rečeh prigodivših se v tem primerljeji še molčim do zdaj!

V Brežicah dne 4. februarija 1872.

Ivan Tanšek.

Listnica vredništva. Gosp. P. v G: Na vprašanje Vaše najdete v današnjem listu odgovor; pesmica „gosp. v rez.“ pride nekoliko kasneje, ko zima mine.

Žitna cena

v Ljubljani 3. februarija 1872.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 40. — banaške 7 fl. 30. — turšice 4 fl. 60. — soršice 5 fl. 60. — rži 3 fl. 20. — ječmena 3 fl. 60. — prosa 3 fl. 40. — ajde 3 fl. 80. — ovsa 2 fl. 20. — Krompir 2 fl. 20.

Kursi na Dunaji 5. februarija.

5% metaliki 63 fl. — kr.	Ažijo srebra 111 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 72 fl. 40 kr.	Napoleondori 9 fl. — kr.

Loterijne srečke:

v Gradcu	27. jan. 1872:	60.	62.	30.	87.	82.
na Dunaji		62.	67.	85.	53.	16.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 10. februarija.

Odgovorni vrednik: Janez Murnik. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik v Ljubljani.